Denne side er redigeret af Leif Kiil Sørensen

DAGENS KORN

”Det forgangne dømmer vi retfærdigt, det nærværende med egne fordele for øje.”

FRANCOIS-RENÉ DE CHATEAUBRIAND (1768-1848), FRANSK FORFATTER OG POLITIKER

fra debatten på religion.dk

Kristne teologer (og ikke-teologer) skelner sommetider mellem religioner og kristendommen. Nu er der forskellige definitioner af religion, og kristendommen falder helt klart ind under nogle af dem.

JENS BRUUN KOFOED, PROFESSOR I GAMMEL TESTAMENTE

Vores kirke og vores præst. Refleksioner over kirkelukninger

AF CHRISTIAN BORRISHOLT STEEN

JEG HOLDER AF at gå i kirke, men indrømmer gerne, at jeg ikke slider på kirkebænken hver søndag. Når jeg og min familie springer gudstjenesten over, så kan det selvfølgelig skyldes, at vi ikke er hjemme og har andre planer for, men oftest skyldes det ene og alene, at det ikke er vores præst, der prædiker i vores kirke.

Meget tyder på, at vi ikke er de eneste sognebørn, der har det på denne måde. I hvert fald er der som oftest betydeligt færre kirkegængere på bænkene, når det ikke er vores præst, der prædiker. Derfor tillader jeg mig at antage, at det generelt betyder noget for sognebørnene, om det er vores præst, der prædiker, eller ej.

I parentes bemærket får begrebet ”vores præst” en ekstra dimension, når man som jeg også er medlem af det lokale menighedsråd og i den forbindelse aktivt har været med til at beslutte, hvem der skulle være vores præst. Vores præst er også min præst og vores organist er også min organist og så videre.

FOR MIG ER den lokale sognekirke netop sognets kirke. Det vil sige, at min sognekirke ikke bare er en tilfældig filial af den landsdækkende kæde, der hedder folkekirken. På samme måde er min sognepræst heller ikke en tilfældig bestyrer af en tilfældig filial af folkekirken på en tilfældig plet et sted i Danmark.

Men hvorfor er det vigtigt, at vi holder fast i sognekirken, sognepræsten og sognemenigheden som noget bestemt og noget særligt? Det handler vel om folkekirken det hele? Det er vigtigt, fordi ordet, som Grundtvig så rigtigt har formuleret det i salmen ”Vidunderligst af alt på jord”, har det med at skabe, hvad det nævner.

Hvis sognekirken i daglig tale blot reduceres til at være en filial af folkekirken, så sniger der sig for mig at se samtidig let en simpel købmandslogik ind.

Hvis sognekirken, vores kirke, i daglig tale blot reduceres til at være en filial af folkekirken, så sniger der sig for mig at se samtidig let en simpel købmandslogik ind i diskussionen om kirkens fremtid. Hvis den lokale kirke alene forstås og italesættes som en filial af folkekirken, så ligger det også lige for at argumentere for eller imod den enkelte filials fortsatte beståen ud fra en simpel optælling af besøgende i filialen. Hvis der ikke er kunder nok i butikken, så kan de jo bare lade sig betjene af en anden filial i nærheden.

En sådan tankegang synes også at have fundet vej helt ind i de enkelte menighedsråd. Her tales der også om stordriftsfordele og rotationsordninger, hvor flere sogne – med fordel, forstås – kan gå sammen om at betjene sognebørnene i de forskellige sogne. På denne måde lægges der op til, at de enkelte sognepræster og den øvrige kirkebetjening i for eksempel tre eller fire nabosogne på skift kan betjene sognebørnene.

HVIS MAN BETRAGTER den enkelte sognekirke som en filial af folkekirken, så ligger stordriftstankegangen da også ligefor. I princippet er der således ingen forskel på, om det er sparekassen, der lægger filialer sammen, eller det er kirken.

Men hvis man som jeg betragter vores sognekirke og vores sognepræst som noget særligt, er ovenstående tendens ikke uproblematisk. I modsætning til sparekassen eller brugsen er der for mig et unikt menneskeligt og diakonalt aspekt ved den lokale sognekirke for de mennesker, der rent fysisk bor på det ganske bestemte sted, hvor sognets kirke som oftest danner rammen om vigtige begivenheder i vores liv, som når vi døbes, konfirmeres, giftes og begraves.

Mit ærinde med dette debatindlæg er ikke at tale imod kirkelukninger, men ene og alene at gøre sognebørn, sognepræster, provster, biskopper og andre med interesse for sognekirkernes liv og vækst opmærksom på, at det rent faktisk betyder noget, om vi opfatter sognekirken som noget unikt for sognet og sognebørnene eller blot som en tilfældig filial af den danske folkekirke.

Christian Borrisholt Steen er cand.mag. i samfundsfag og psykologi. Medlem af Vester Hassing Menighedsråd i Aalborg Nordre Provsti. Medlem af Det Etiske Råd. Han arbejder til daglig som specialkonsulent i Kristelig Fagbevægelse

Det var kattens

▲ FOR 51. GANG VAR KATTEELSKERE forleden samlet til udstilling og opvisning i Expo Center i Portland i delstaten Oregon i USA. Ud over fremvisning af stolte og selvbevidste eksemplarer som katten på billedet her (som måske er lidt mopset over kun at have opnået en ottendeplads), har arrangementet de seneste 10 år også budt på katte-agility, som er en konkurrence, hvor ejerne skal få deres katte til at gennemføre en slags forhindringsbane. – Foto: Alex Milan Tracy/Sipa/Scanpix.

Etik og velfærd. Er betleri en synd?

AF RASMUS BORNGRÄBER OLSEN

I DAGENS DANMARK går det imod velfærdsstatsnormen at finde mennesker, som behøver at bede om almisser fra forbipasserende for at opretholde livet. Dette er ikke desto mindre en realitet. Gå blot en tur ned ad hovedstadens mest centrale strøg, og tiggeriets udbredelse vil komme til syne.

Sælsomheden ved dette er ikke selve modsætningen ved både at have et universelt velfærdssystem og synlig social nød, hvis man her tager systemets bureaukrati og labyrintpraksis i betragtning. Det er i stedet det tragikomiske faktum, at velgørenhed i visse tilfælde er ulovligt – for eksempel hvis det foregår gennem tiggeri. Hvorfor skal borgerne forhindres i at række deres medmennesker en hjælpende hånd, og hvordan kan det skade samfundet overordnet set, når en tyver til en kop kaffe skifter ejermand på gaden?

ARGUMENTERNE IMOD tiggeri kan vel ikke være, at det er decideret ”måneskinsarbejde”, og at det skæmmer gadebilledet og dermed nedsætter butikkernes og turistforeningernes profit, for disse er rent ud sagt ikke særlig overbevisende, idet effekterne heraf sandsynligvis er virkelig små og kun vedrører en ubetydelig del af befolkningen.

Derimod er der flere ting, som taler for lovliggørelsen af tiggeri. For det første bør det være ethvert menneskes ret at bede om hjælp på en stilfærdig og ikke-anmassende måde, da det i visse situationer kan være ens sidste udvej.

For det andet – for nu at vende ovennævnte om – har man lov til at overbringe andre folk gaver (selvfølgelig inden for en vis øvre grænse) af sin ellers skatte- og afgiftsvarede indkomst, fordi staten absolut ikke har bemyndigelse til at blande sig så nidkært i borgernes dispositioner.

Det bør være ethvert menneskes ret at bede om hjælp på en stilfærdig og ikke-anmassende måde, da det i visse situationer kan være ens sidste udvej.

For det tredje gør en kriminalisering af tiggeri, at de i forvejen sårbare og udsatte mennesker trækkes ind i fængselsverdenen, hvor de overhovedet ikke får den nødvendige støtte til at komme videre i tilværelsen, men hvor de tværtimod fastholdes i armod, når de sendes på gaden endnu en gang. De bør i stedet i de fleste tilfælde hjælpes gennem socialforsorgen.

Hvis ingen af ovenstående begrundelser har overbevist læseren, er der kun at sige, at han eller hun skulle producere et papskilt og tage opstilling ved hovedbanegården for på sådan vis at opleve en hjemløs tiggers daglige dont og kamp og derved forhåbentlig erfare, at man kun nødtvungent lever på denne samfundets skyggeside. Der kan derfor på ingen måde være tale om, at vedkommende har personlig vinding for øje, hvilket faktisk til tider synes at være tiggeriets største modræsonnement

Rasmus Borngräber Olsen, Sønderskovvej 56, Ilskov, Sunds

kronik | **I 1800-tallets nationalistiske ære** fik visse østeuropæiske jøder den idé at ”genoplive” hebraisk som talesprog, og fra et lingvistisk synspunkt er det fascinerende, at et uddødt talesprog på den måde kan vækkes til live. Det giver anledning til nogle refleksioner over små sprogdomæner som hebraisk og dansk. Er de truet af engelsk og globalisering?

KRISTELIGT DAGBLADS KRONIK
25. AUGUST 2014
AF FLEMMING ANDRÉ PHILIP RAVN

Genoplivelsen af hebraisk og sprogforskning generelt

AF OPRINDELIGE JØDISKE SPROG kender alle hebraisk, som er forbundet med centrale bibelske tekster for både jøder og kristne. For lingvister og filologer som mig selv er hebraisk interessant, fordi der er tale om et ”genoplivet” antikt sprog, som går helt tilbage til det 10. århundrede f. Kr. i Kanaans Land, hvis man skal regne med en inskription fra Khirbet Qeiyafa som det ældste vidnesbyrd.

2000 år i eksil uden jødisk nationalstat betød, at hebraisk nærmest uddøde som talesprog. De fordrevne og deres efterkommere gik over til at tale andre sprog, men mange religiøse vedblev nidkært at studere hebraisk skriftsprog.

I 1800-tallets nationalistiske ære fik visse østeuropæiske jøder den idé at ”genoplive” hebraisk som talesprog. Fra et lingvistisk synspunkt er det fascinerende, at et uddødt talesprog vækkes til live.

Der er omkring 7000 sprog i verden, og 2000 af disse tales af færre end 1000 mennesker. Andre sprog, som føler deres eksistens truet, ser hen til hebraisk og henter inspiration ved at se på dets 1) ”vernecularization” og 2) ”revitalization”:

Det første ord betyder, at hebraisk atter er blevet gjort til dagligt talesprog, blandt andet takket være sprogpioneren Eliézer Ben-Yehuda (1858-1922), der moderniserede sproget efter europæisk forbillede. Det andet ord betyder, at sproget har fået ny styrke og levedygtighed.

Begge dele skyldes en bevidst sprogpolitik, men hvordan er det så gået hebraisk i dets nye inkarnation? Professor Bernard Spolsky er sprogforsker. I maj udkom hans engelsksprogede bog om jødiske sprogs sociolingvistiske historie.

HISTORISK SOCIOLINGVISTIK er et forholdsvis nyt forskningsområde, der undersøger sprogvarianter: Hvad er standardsprog? Hvem gør noget andet end standarden i skrift og tale – og hvorfor?

Tid og sted er nøglefaktorer med hensyn til de variantformer, som et sprog kan have, for eksempel dialekter inden for det samme sprog. Ligeledes er der forskel på det dansk, der tales nu, og det på Kierkegaards tid. Det er dog samme sprog, men i forskellige varianter.

Man kan argumentere for, at jøder på Jesu tid var flersprogede. Jesu daglige tungemål var ikke hebraisk, men aramæisk, idet det romersk-besatte Palæstina på hans tid var præget af aramæisering samt af græsk og latin.

Aramæisk er et syrisk sprog, der er beslægtet med hebraisk (måske som forholdet mellem dansk og færøsk). Trods en række ligheder er der ikke tale om to varianter af samme sprog. Aramæisk og hebraisk regnes som to selvstændige sprog på grund af vigtige forskelle. De er begge semitiske.

Bernard Spolsky er født i New Zealand. I dag er han professor emeritus ved Bar-Ilan Universitet. Hans bog gennemgår de jødiske sprog over 3000 år. Den er videnskabelig og bygger på empiriske data.

Bogen beskæftiger sig med mange lingvistiske emner, for eksempel forholdet mellem græsk, latin og hebraisk i Palæstina i århundrederne før/efter Jesus.

Derudover trækker han tråde til arabisk og afrikanske sprog. Han skriver om Bibelens sproglige kilder og kommer også ind på Dødehavsrullerne. Et kapitel handler om jiddisch.

Men lad os fokusere på hebraisk, i vor tid (også kaldet ”ivrit”). Det første kapitel i Spolskys klare og interessante værk bærer titlen: ”Er hebraisk et truet sprog?”.

Hvordan er sprogets fremtidsudsigter i en højteknologisk, globaliseret verden? Er det i fare for at uddø? Trues hebraisk af indvandringen af over en million russisk- og ukrainsktalende, som gerne taler deres eget modersmål? Og hvad forårsager amerikanske tv-serier, internettet og alle de engelske låneord, som ikke mindst ungdommen ynder at gebærde sig i? Lignende spørgsmål kunne man også stille til dansk!

Nogle sprogfolk er bekymrede for hebraisk, men ikke Spolsky. Skønt hebraisk har mange varianter i dagligdagens sprogpraksis (såsom ordforråd og udtale) og trods områdets sammensatte etniske demografi, mener han, at hebraisk er stærkt forankret i staten Israel.

Der er en tydelig sammenhæng mellem sprog, etnicitet, ideologi og realpolitik. Spolsky kommer ind på en teori om sprogdomæner, hvor den enkeltes sprogpraksis varierer fra person til person, og fra gruppe til gruppe. Han inddeler et menneskes talesfærer i fem sprogdomæner: 1) familie, 2) venskab, 3) religionsudøvelse, 4) uddannelse og 5) job.

Alt i alt er Spolsky optimistisk med hensyn til det genoplivede hebraisk, for med sine cirka 130 år på bagen er det i dag det vigtigste dagligsprog for størstedelen af israelere. Det er det dominerende sprog i en nationalstat, uden fare for at balancen med andre sprog tipper.

I Israel står hebraisk stærkt inden for domænerne uddannelse og jobmarked, hvor der overvejende kommunikeres på hebraisk. Det samme gælder på det religiøse område, idet hebraisk for majoritetsbefolkningen er det liturgiske sprog. Derimod anvender muslimske og kristne minoriteter arabisk og græsk i liturgien.

Til gengæld kan sprogpraksissen variere i de første to domæner. Blandt israelske arabere i Haifa og Jaffa ses det, at der tales arabisk i hjemmet og med vennerne, men ofte hebraisk i skolen og på arbejdspladsen.

I en jødisk immigrantfamilie fra Ukraine kan det være, at forældrene fortsætter med at tale ukrainsk derhjemme, fordi de synes, at hebraisk (som har et andet alfabet end det latinske og det kyrilliske) er svært at lære, hvorimod deres børn altid taler hebraisk uden for hjemmet, i skolen og med vennerne.

ISRAEL ER ET INDVANDRINGSLAND, hvor alle slags sprog tales, og hebraisk er udset til at binde indbyggerne sammen. Hvor lang tid går der, førend en immigrant sprogligt kommer på niveau med en habil indfødt hebraisktalende? Cirka syv år, bedyrer Spolsky. Hebraisk er det førende sprog i domænerne uden for hjemmet – altså ude i samfundet, hvor mange mennesker færdes og kommunikerer. Sproget viser sig vitalt og kreativt fornyende.

Faktisk er det hebraiske sprogs kommunikative infrastruktur i form af bogudgivelser, aviser, videnskabelige tidsskrifter, radio og tv, scenekunst og andre former for formidling så veludbygget, at sprogprofessoren anser moderne hebraisk for at være levedygtigt trods massiv kulturel påvirkning fra andre kilder som engelsk, russisk og arabisk.

Alt i alt er Spolsky optimistisk med hensyn til det genoplivede hebraisk, for med sine cirka 130 år på bagen er det i dag det vigtigste dagligsprog for størstedelen af israelere. Det er det dominerende sprog i en nationalstat, uden fare for at balancen med andre sprog tipper.

Her kunne det som dansker være relevant at spørge om, hvorledes det ser ud med dansk? Set fra et nutidigt synspunkt kan man hævde, at også det danske sprog er udfordret af mangfoldige påvirkninger. Og dansk er et endda mindre sprogområde end hebraisk.

Er dansk truet? Ikke direkte truet, men nok trængt, for eksempel af indflydelsen fra engelsk, ikke mindst på tv og i akademisk forskning. Er dansk ikke værd at bevare som forskningssprog?

Da dansk har stor affinitet med engelsk (som er udviklet under påvirkning fra blandt andet dansk i Vikingetiden), føles den anglofone indflydelse ikke fremmed. Og påvirkning er ikke nødvendigvis dårlig i sig selv.

Det er svært at skærme et sprog imod ydre påvirkning udefra, men jeg er optimist på det danske sprogs vegne, hvis vi forstår at værne om det. Det er nærliggende at spørge: Har Folketinget mon formuleret nogen politik, der aktivt skal bevare og styrke vores sprog og dansk sprogkultur?

Flemming André Philip Ravn er dansk, ikke-jødisk filolog og lingvist, lektor samt redaktør for Tidsskriftet Epsilon

Bernard Spolskys bog ”The Languages of the Jews: A Sociolinguistic History” er udkommet på Cambridge University Press og er på 373 sider